Expedice Usli, stav k 20.11.

Dnes se část expedice vyskytuje v Chartúmu a můžeme proto dodat další podrobnosti týkající se současné archaeologické expedice Českého egyptologického ústavu v Súdánu.

V posledních dvou týdnech se nám podařilo v Usli prozkoumat plochu přes 200 m^2 a přitom narazit na základy napatského chrámu (7.-6. Stol. př. Kr.), objevit torzo sochy napatského panovníka a spoustu zajímavých artefaktů vztahujících se k existenci a postupnému zanikání chrámu.

V Usli se archeologové nikdy na dlouho nezastavali a tak vše, co jsme do zahájení výzkumu znali, byly zejména písemné zprávy. Lokalita má núbijský název (znamená „těžká půda“) a nachází se přibližně 30 km na jih od střediska Severní provincie Merowe. S výjimkou ojedinělých nálezů a jednoho průzkumu polského archeologa Bogdana Żurawského se súdánskými kolegy v r. 2000 zde nikdy nebyl prováděn řádný archeologický výzkum. Jeho expedice nalezla ve vrchních vrstvách v okolí chrámu, kde pracujeme i my, keramiku kušitského stáří, chlebové formy typologicky odpovídající 18.-20. dynastii a nápadný podíl egyptské keramiky z béžovo-zeleného jílu (Qena clay).

Jedná se pravděpodobně o lokalitu Tare, která je známa z Harsjotefových Análů, rok 35 a z Nastasenovy stély. Harsjotef zde měl postavit komplex o straně dlouhé 50 loktů, šlo zřejmě o palác a ne o chrám, který by nebyl čtvercového půdorysu. Nastasen na stéle z 8. roku své vlády zmiňuje, že Tare bylo zasvěceno Bastetě. Nic víc, nic míň...

Začátky ovšem byly komplikované. Ve vesnici Usli nikdy neprobíhal archeologický výzkum a místní lidé nejsou uvyknutí na to, pracovat na výkopu. Poté, co jsme na vesnici rozhlásili, že potřebujeme muže na práci, se první den ráno neobjevil nikdo a první tři zvědavci dorazili až kolem oběda. Druhý den jsme měli pět mužů.... Trvalo několik dní, než jsme se dostali na počet dělníků, o který jsme usilovali, tj. 17-18 mužů. I ty jsme však museli postupně zaučovat. Pracujeme systémem jako v Egyptě, máme dva chlapy, co obsluhují motyky – ti jsou zpravidla nejdůležitější a nejšikovnější, na nich do značné míry záleží co se najde a v jakém stavu... Za nimi pracuji „lopaty“, které nakládají do kýblů vykopanou zeminu. Zvláště na ty je třeba dávat pozor, aby řádně pracovali, protože mají tendenci nakládat kýbly poloprázdné.

Postupně jsme otevřeli tři čtverce (dva 10 x 10 a jeden 5 x 10 m) oddělené metrovými kontrolními bloky profilů. Ty jsou důležité proto, že ukazují pomocí vrstev, které se tu vytvořili od doby stavby chrámu, co se na místě odehrávalo. Chrám jako takový je pdle všeho dosti velký, zatím se nám podařilo zčásti zdoklumentovat část kamenného nádvoří a několik patek obrovských sloupů. Z nálezů vyniká především torzo sochy panovníka 25. dynastie (Taharka?). Zachoval se podstavec a spodní část kráčející sochy panovníka. A není vyloučeno, že se nám povede nalézt i další části této sochy.

Paralelně proběhla analýza poslední nevykopané pyramidy v Kurru. Kurru bylo jedním z prvních pohřebišť panovníků napatské říše, přičemž největší hrobka skrývající se pod největší pyramidou na pohřebišti nebyla nikdy prozkoumána. Hlavním důvodem bylo to, že vchodová část do podzemí je značně poničena a hrozí zával. S Ing. Hegrlíkem a jeho firmou Inset pracujeme na projektu, který by nám měl umožnit nitro pyramidy zpřístupnit a zdokumentovat.

V posledních dnech proběhl také první průzkum vlastní vesnice Usli, která podle všeho stojí na zbytcích rozsáhlého starověkého města. Identifikovány byly rozsáhlé plochy, kde dodnes stojí zbytky starověkých staveb. Našli jsme s pomocí místních informátorů i tři starověké studny vyzděné z bloků pískovce, které byly donedávna používány.

Na výzkumu zbývá ještě několik dní...